

Organizarea teritorială și administrativă a Poloniei

I. Structuri teritoriale

	Nivelul I	Nivelul II	Nivelul III
	16 voievodate (regiuni) deconcentrate și descentralizate	380 powiate (județe mai mici) din care 65 "orașe-powiat" descentralizate	2489 gmine (comune) descentralizate

Procesul descentralizării a fost inițiat în Polonia începând din 1990 cu restabilirea autonomiei locale și organizarea primelor alegeri municipale.

O profundă reformă a organizării teritoriale și de modernizare a Statului a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1999 ; obiectivul urmarit era de a răspunde exigențelor impuse prin Carta Autonomiei Locale a Consiliului Europei (1993), semnată și ratificată de Polonia (intrată în vigoare la 1.03.1994) și dreptului comunitar în perspectiva viitoarei aderări a Poloniei la Uniunea Europeană.

Conform principiului subsidiarității, reforma vizează creșterea competențelor colectivităților locale pentru a răspunde cât mai eficace nevoilor cetățenilor.

De altfel, fondurile structurale europene nu pot fi absorbite decât de colectivitățile teritoriale, chiar dacă distribuirea fondurilor se face prin intermediul autorităților centrale. Reforma din 1999 a stabilit un sistem de administrare a colectivităților locale pe trei niveluri : comunele (*gmina*), districtele (*powiaty*) și regiunile (*województwa*).

Entitățile regionale inferioare voievodatelelor actuale și care au o puternică identitate teritorială au fost suprimate în avantajul organizării administrative actuale, care a creat regiuni foarte vaste.

Gmina (Comunele) :

Comunele sunt în număr de 2489. Ele reprezintă entitatea administrativă cea mai descentralizată. Ele sunt conduse de o adunare deliberantă și de un birou executiv condus de Primar ales din 2002 prin vot universal, funcție din ce în ce mai profesionalizată. Primarul se numește *wójt* în comunele rurale, *burmistrz* în comunele urbane și *prezydent miasta* în orasele cu mai mult de 100 000 de locuitori.

Ca și competențe, comuna gestionează toate bunurile comunale și pune în aplicare întreaga politică care nu se aplica altor entități teritoriale. Comuna dispune asadar de competențe proprii foarte largi : ordine publică și lupta împotriva incendiilor, amenajarea teritoriului, protecția mediului, spațiile verzi, drumurile comunale, transportul colectiv local, ajutor social, habitat social (construcția și gestionarea imobilelor), educație (școlile elementare și grădinițele).

Ea asigură și alte competențe care-i sunt încredințate de Stat : starea civilă, tutela persoanelor fizice, vânzarea la licitație a bunurilor Statului.

Comunele pot delega districtelor sarcini mai complexe, iar districtele pot delega comunelor unele dintre proiecte.

O comună medie cuprinde 16 000 de locuitori, 130 km² . Nici o comună nu are mai puțin de 1000 de locuitori.

Există și o altă structură, inferioară unei comune în zonele rurale.

Powiat-urile (Districte) :

380 powiat-uri sunt entități administrative care au în medie 100 000 de locuitori.

65 de orase poloneze cumulează funcția de comună și de district dintr-un total de 380 la care se adaugă încă 7 noi powiat-uri în martie 2002.

Voievodatul de Wielkopolska număra 31 de powiat-uri

Powiat-ul este condus de un consiliu al Powiat-ului (*zarząd powiatu*) și un birou executiv condus de un **președinte** (*le Staroste*).

Powiat-urile joacă un rol intermediar între regiune și comună ca un element auxiliar al comunelor în realizarea anumitor acțiuni, dar și ca subsidiar comunelor în domeniile care depășesc posibilităților acestora din urmă.

În sfârșit, prin statutul său, powiat-ul poate să se ocupe de multiple acțiuni delegate înainte regiunilor. Districtele au așadar competențe largi, însă foarte specifice.

Powiat-ul trebuie să îndeplinească un rol complementar în privința misiunilor publice, depășind cadrul strict al competențelor unei comune medii prin aplicarea principiului subsidiarității. Așadar el execută sarcini publice cu caracter supracomunal determinate de legi în domeniile : educație publică (învățământ secundar), ajutor social, sănătate publică și inspecție veterinară, politică familială, asistența persoanelor handicapate, transport, drumuri publice, amenajarea teritoriului și urbanism, cadastru, agricultură, pescuit și păduri, lupta împotriva șomajului și dinamizarea pieței locale a muncii, protecție civilă.

Voievodatele (Regiuni) :

Regiunile sunt cele mai mari entități administrative poloneze și sunt în număr de 16.

Structura administrativă a Voievodatelor se împarte într-un **corp legislativ, Dietina (Sejmik Wojewódzki)** și un **corp executiv (Zarząd Wojewódzki)** având la conducerea sa un **Mareșal**.

Competențele regiunilor acoperă pe cele ale comunelor și în parte pe cele ale powiat-urilor. Politic autonome, financiar susținute de numeroasele programe de ajutor și de cooperare, regiunile au un impact foarte puternic asupra politicii locale mai ales datorită importantului buget de care dispun ele, dar și pentru că ele apar ca actorul privilegiat în domeniul cooperării internaționale. Ele sunt principalul gestionar al tuturor formelor de programe și primul partener pentru potențialii investitori.

Voievodatul concepe o strategie de dezvoltare regională care privilegiază identitatea locală și națională, dinamizarea inițiativei antreprenoriale și a inovației, protecția patrimoniului natural și cultural și crearea « unei ordini spațiale armonioase ». Pentru aceasta ea pune în aplicare mai ales programe ale căror scopuri sunt :

- dezvoltarea economică și mai ales susținerea locurilor de muncă
- ameliorarea infrastructurilor și promovarea progresului tehnologic
- realizarea de acțiuni care vizează creșterea formării și nivelului educativ al cetățenilor
- păstrarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural.

Asadar competențele Voievodatului sunt largi însă ele țin și de principiul de subsidiaritate. Ele sunt determinate de legi care prezintă în mod necesar un caracter regional și se referă la numeroase domenii: educația (mai ales la nivel universitar), ajutor social, politică familială, protecția sănătății, protecția consumatorului, amenajarea teritoriului, gestionarea apelor, protecția mediului, politică culturală, turism, securitate publică și de apărare, transporturi, lupta împotriva șomajului și dinamizarea pieței muncii.

Reprezentările Statului

În fiecare Voievodat după modelul sistemului francez, **Mareșalul are ca interlocutor Voievodul** (prefectul), șeful administrației deconcertate, numit pe criterii politice de guvern.

Structurile specifice

Ele corespund zonelor particulare.

Orașele autonome având rang de de *powia-uri* :

Prin aplicarea legii powiat-urilor din 5 iunie 1998, ordonanța Consiliului de miniștri din 7 august 1998 a recunoscut în afara powiat-urilor, 65 de orașe autonome care păstrează statutul de comune însă beneficiază și de competențe de *powiat-uri*.

Conform legii powiat-urilor din 1998, orașele care au mai mult de 100 000 de locuitori acced automat la autonomie, numai dacă Consiliul de miniștri decide altfel adică :

- la cererea consiliului municipal al orașului care nu poate avea statut de oraș autonom;
- sau dacă obținerea statutului de oraș autonom limitează accesul la serviciile publice supracomunale când fără această derogare ele ar fi putut face parte dintr-un powiat.

Pe de altă parte, Consiliul de miniștri (guvernul) poate acorda statutul de oraș autonom cu rang de powiat unui oraș care are mai puțin de 100.000 de locuitori la cererea consiliului său municipal, dacă acesta posedă infrastructura necesară pentru îndeplinirea misiunilor de powiat și dacă nu există riscul de a limita accesul colectivităților la serviciile publice supracomunale. În toate aceste cazuri legea obligă consiliul de miniștri să informeze, înaintea deciziei, comunele interesate, consiliul powiatului și dietina voievodatului. În orașele autonome cu rang de powiat, competențele sunt exercitate de consiliul municipal (organ deliberant) și de consiliul administrativ (organ executiv) ale orașului.